

PRIKAZ

HRVATSKI JANDROF

Kronika sela na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće

Jure Treuer, Hrvatski Jandorf, Kronika sela na prijelazu 19. u 20. stoljeće, ur. Jan Botik, Nikola Benčić, Željezno, Bratislava: Hrvatsko štamparsko društvo, Slovenske narodne muzeum, 2005., 168 str.

Hrvatski Jandorf, Jarovce, Kroatisch Jahrndorf, Horvat Jarfalu... nazivi su slovačkoga sela u koje se u 16. stoljeću uselio povelik broj Hrvata. Bili su dio migracijskoga vala koji je s hrvatskoga državnog i etničkoga prostora u to doba iseljavao zbog turske ekspanzije. Kroniku sela na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće iz pera Jure Treuera, "crkvenoga službenika i seljaka", čitamo u ovoj izvanrednoj knjizi. Zapravo je riječ o autentičnome svjedočanstvu o seljačkoj kulturi srednjoeuropskoga sela, smještenoga na važnoj prometnici koja spaja Bratislavu, Beč i Budimpeštu, sela čiji su stanovnici još od 10. stoljeća nadalje bili Nijemci, Slovaci, Mađari, a u 16. stoljeću pridružili su im se i Hrvati. Ova tipična austro-ugarska multietnička i multijezična situacija imala je uz političke, društvene, gospodarske, demografske i kulturne odraze, jer je ovih nekoliko naroda bilo upućeno na stvaranje suživota, obilježenoga, kako autor slikovito kaže, na "stalnu međusobnu agrotehničku i duhovnokulturnu izmjenu".

Kroničar Jure Treuer je inače ostavio rukopis od više tisuća stranica, a urednici knjige izabrali su pojedine dijelove i sastavili knjigu od sljedećih poglavlja: *Treuerova obitelj, Gospodarstvo, Pčelarstvo, Krovopokrivač, Selo i hatar, Crkva i škola, Običaji, Liječenje*. U njima se niže niz etnografskih podataka o svakodnevnome životu, praznovanju, životne priče i razne statistike.

Jedan od urednika (J. Botik) je napisao poglavlje o samome Treueru, osvrnuvši se na kompletan rukopis. To je zapravo povijesno-kulturna analiza jednoga vremena iz perspektive života kroničara Treuera i njegove obitelji. Drugi je pak urednik (N. Benčić) napisao poglavlje o jeziku kojim je Treuer pisao.

U knjigu je pridodano poglavlje (*Ka ima činiti gospodar*), koje nije Treuerovo, ali je pronađeno u njegovoj ostavštini i pretpostavlja se da ga je napisao Treuerov djed.

Na kraju su knjige sažeci na gradišćanskohrvatskom, mađarskom, slovačkom i njemačkom jeziku, popis kratica, indeks lokaliteta, te životopis Jure Treuera.

Ova knjiga, nastala na temelju rukopisa "okretnoga, pametno-mudroga, jednostavnoga, marljivoga seoskoga spisatelja" doima se kao putovanje u nedavnu prošlost, u vrijeme kad upravo nastupa moderno doba, ali kad ljudi još žive prema tradicijskim obrascima, vjeruju i pridržavaju se tradicionalnih vrijednosti. Autentična

slika života potomaka hrvatskih naseljenika u slovačkom selu od prije stotinjak godina, u kojem upravo začudnom ustrajnošću žive i danas (premda u znatno manjem broju), poticaj je etnolozima i kulturnim antropolozima na dalje istraživanje, a slovačkim Hrvatima i hrvatskoj nacionalnoj kulturi u čast.

Jadranka Grbić